

H. NURMATOV, N. NORXUJAYEV, Ğ. AMANIYAZOV

MUZÍKA

**Ulwma bilim beriw mektepleriniń
2-klası ushın sabaqlıq**

Ózbekshe qayta islengen 12-basilim

Ózbekstan Respublikası Xalıq bilimlendiriw ministrliġi
tárepinen baspaġa usınılġan

Ğafur Ğulom atındaġı baspa-poligrafiyalıq
dóretiwshilik úyi

Tashkent — 2018

UO‘K 372.878(075)

KBK 74.266.7

N 94

Pikir bildiriwshiler:

1. Gulchehra Ualiyeva – Nizamiy atındaǵı TQXBXQTQAAO janındaǵı «Ámeliy pánler hám mektepten tisqarı málim meto-dikası» kafedrası úlken oqıtıwshısı;

2. Rano Xudoyorova – Tashkent qalası Sergeli rayonındaǵı 277-sanlı bilim beriw mektebiniń muzıka páni muǵallimi;

3. U. Mirzahmedov – Tashkent wálayatı Bostanlıq rayonu 2-ulıwma bilim beriw mektebiniń muzıka mádeniyatı páni muǵallimi.

Arnawlı redaktor:

Gúlmariyam Kamalova—Nókis mádeniyat hám kórkem óner kolledjiniń muzıka teoryası kafedrasınıń oqıtıwshısı, muzıka tanıwshı, Qaraqalpaqstan Respublikası kompozitorlar awqamı aǵzası.

Notaǵa juwaplı redaktor:

Miyratdin Nasırov—Nókis mádeniyat hám kórkem óner kolledjiniń ulıwma fortepiano kafedrasınıń oqıtıwshısı.

Respublika maqsetli kitap qorı qarjıları esabınan basıp shıǵarıldı.

H. Nurmatov, N. Norxujayev.

Muzıka: 2-klass ushın sabaqlıq. Qayta islangen 12-basilim. — T.: Ğafur Ğulom atındaǵı baspa-poli-grafiyalıq dóretiwshilik úyi, 2018. — 72 b.

1.1,2. Muallifdosh.

UO‘K 372.878(075)

KBK 74.266.7

© **H. Nurmatov, N. Norxujayev**
© **Ğafur Ğulom atındaǵı baspa-poli-grafiyalıq dóretiwshilik úyi, 2018**
Qaraqalpaqshaǵa awdarma
© **«Bilim» baspası, 2018**

ISBN 978-9943-5290-4-5

WATANÍMÍZDÍ JÍRLAYMÍZ

**O‘ZBEKISTON
RESPUBLIKASINING
DAVLAT MADHIYASI**

Abdulla Oripov so‘zi Mutal (Mutavakkil) Burhonov musiqasi

Serquyosh, hur o‘lkam, elga baxt, najot,
Sen o‘zing do‘stlarga yo‘ldosh, mehribon!
Yashnagay to abad ilm-u fan, ijod,
Shuhrating porlasin toki bor jahon!

N a q a r o t:

Oltin bu vodiylar — jon O‘zbekiston,
Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
Ulug‘ xalq qudrati jo‘sh urgan zamon,
Olamni mahliyo aylagan diyor!

Bag‘ri keng o‘zbekning o‘chmas iymoni,
Erkin, yosh avlodlar senga zo‘r qanot!
Istiqlol mash‘ali, tinchlik posboni,
Haqsevar, ona yurt, mangu bo‘l obod!

N a q a r o t:

Oltin bu vodiylar — jon O‘zbekiston,
Ajdodlar mardona ruhi senga yor!
Ulug‘ xalq qudrati jo‘sh urgan zamon,
Olamni mahliyo aylagan diyor!

MUZÍKA BÓLMESI

QOSÍQ AYTÍW QAĞÍYDALARÍ

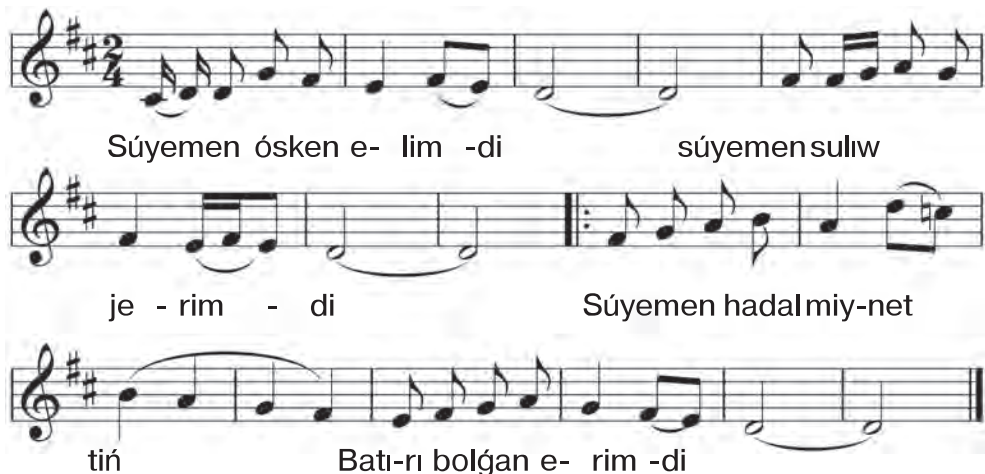
1. Qosıq aytqanda qáddińdi durıslap, erkin turıw kerek.
2. Qosıqtı áste, jaǵımlı hám baqırmastan aytıń. Sózlerin qısqa hám anıq aytıń.
3. Qosıқтаǵı dawıslı buwınların sozińqırap aytıń.
4. Qosıq aytqanda demińdi únemlep qatar aqırına shekem jetkerip aytıń.
5. Xor bolıp qosıq atqarǵanda doslarıńız benen birge aytıń.
6. Qosıq aytıp atırǵanda muzıka muǵalimińizdiń qol háreketlerine qarap, kórsetpelerin anıq orınlań.
7. Qosıq aytqanda dáslep qosıqtıń mazmunın jaqsılap túsiniń alıń.

Qosıq aytamız

SÚYEMEN ELIMDI

B. Qayıpnazarov sózi

Á. Sultanov muzıkası

Súyemen ósken e- lim -di súyemen sulıw
je - rim - di Súyemen hadal miy-net
tıń Batır-ı bolğan e- rim -di

Súyemen ósken elimdi,
Súyemen sulıw jerimdi,
Súyemen hadal miynettiń,
Batır bolğan erimdi.

Súyemen awıl, qalamdı,
Aq altınlı dalamdı,
Paxtaniń sheber ustası,
Ádiwli ata-anamdı.

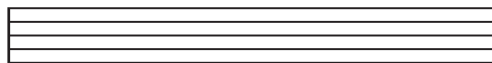

TÁKIRARLAW

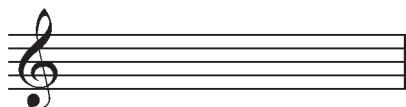
NOTA JOLÍ. NOTALARDÍŇ JAZÍLÍWÍ

HÁM ONÍŇ ATLARÍ

Muzıka sesleri nota menen jazıladı. Notalar jazılatuǵın bes sızıqqa NOTA JOLI delinedi.

Nota jolınıń basına SKRIPKA GILTI qoyıladı.

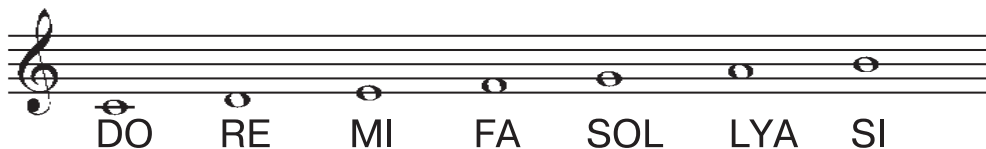

SKRIPKA GILTI sol gilti dep te ataladı. Ol nota jolınıń ekinshi sızıǵın orap alǵanı ushın sol sızıqqa jazılǵan nota da SOL NOTASÍ dep ataladı.

SOL NOTASÍ

Muzıkada jeti nota bolıp, olar nota jolınıń bes sızıǵına jaylasadı hám tómendegishe ataladı:

QARAQALPAQSTAN RESPUBLIKASÍNÍN MÁMLEKETLIK GIMNI

I.Yusupov sózi

N.Muxammeddinov muzıkası

Jáyhun jaǵasında ósken bayterek,
Túbi bir, shaqası mıń bolar demek.
Sen sonday sayalı, quyashlı elseń,
Tınıshlıq hám ıǵbal sendegi tilek.

Naqıratı:

Diyqan baba nápesi bar jerinde,
Juwsan ańqıp, kiyik qashar shólinde.
«Qaraqalpaqstan» degen atıńdı
Áwladlar ádiwler júrek tórinde.

Aydın keleshekke shaqırar zaman,
Mártlik miynet, bilim jetkizer oǵan.
Xalqıń bar azamat, dos hám miyirman,
Erkin jaynap-jasna, máńgi bol aman.

Naqıratı:

Diyqan baba nápesi bar jerinde,
Juwsan ańqıp, kiyik qashar shólinde.
«Qaraqalpaqstan» degen atıńdı
Áwladlar ádiwler júrek tórinde.

TÁKIRARLAW QANDAY SESLERDI BILESIZ?

Shawqimli sesler

Muzikalı sesler

Qanday sesler shawqimli sesler delinedi?
Qanday sesler muzikalı sesler delinedi?

JEKE ATQARÍWSHÍ

Muzikani jeke halda atqariw **JEKE ATQARÍWSHÍ** delinedi.

Jeke atqariwshiliqta muzika tiñlaymiz

QASHQARCHA

Tez

Ózbek xalıq naması

Qosiq aytamiz

MAKTABIM

I. Muslim sózi

F. Nazarov muzikası

Tezirek

O-na ka-bi meh-ri-bon, i-l(i)m, fan-lar-ga ma-kon. Yay-rab o'-qiy-

man har on, qa-d(i)r-do-nim, mak-ta-bim! Sen-da fan-lar xil-ma-xil,

on-gim o'- sar yil-ma-yil. Se-vinch-lar-ga to'-lar dil,

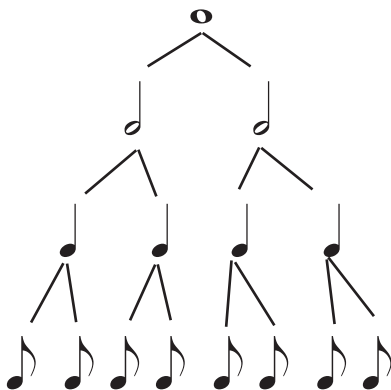
qa- d(i)r- do- nim mak- ta- bim! Mak- ta- bim!

Men dunyoda baxtiyor,
Hech chekmayman
alam-zor,
Vatanim mangu gulzor,
Qadrdonim maktabim!

A'lo o'qishdir burchim,
Sarf etaman bor kuchim.
Ishlayman xalqim uchun,
Qadrdonim maktabim!

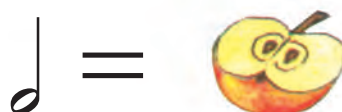
NOTALARDIŇ BÓLINIWI

Notalar hár túrli sozımlıqta boladı. Olar uzın-qısqaılıǵı menen bir-birinen ayrıladı.

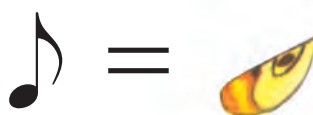
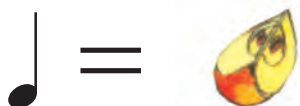
Pútin nota
pútin almaǵa teń.

Yarımlıq nota
yarım almaǵa teń.

Shereklik nota
sherek almaǵa teń.

Segizlik nota
segizlik almaǵa teń.

Notalar qanday sozımlıqta ekenligin óz betińizshe anıqlań.

BIRGE ATQARÍW

Eki saz ásbabında birlesip namanı atqarırına BIRGE ATQARÍW delinedi.

Muzıka tınlaymız

SANAM UFORISI

Ózbek xalıq naması

Kewilli

The image displays a musical score for eight staves, all in treble clef. The notation is as follows:

- Staff 1:** Four measures. Measure 1: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 2: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 3: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 4: quarter, eighth, eighth, quarter.
- Staff 2:** Four measures. Measure 1: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 2: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 3: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 4: quarter, eighth, eighth, quarter.
- Staff 3:** Four measures. Measure 1: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 2: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 3: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 4: quarter, eighth, eighth, quarter.
- Staff 4:** Four measures. Measure 1: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 2: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 3: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 4: quarter, eighth, eighth, quarter.
- Staff 5:** Four measures. Measure 1: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 2: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 3: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 4: quarter, eighth, eighth, quarter.
- Staff 6:** Four measures. Measure 1: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 2: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 3: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 4: quarter, eighth, eighth, quarter.
- Staff 7:** Four measures. Measure 1: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 2: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 3: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 4: quarter, eighth, eighth, quarter.
- Staff 8:** Four measures. Measure 1: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 2: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 3: quarter, eighth, eighth, quarter. Measure 4: quarter, eighth, eighth, quarter.

Qosıq aytamız

QIZALOQ

T. Nazarov sózi

N. Norxujayev muzıkası

Kewilli

Yal-yal yo-nar yuz - la- ring, Mis - li lo - la-
qiz-g'al-doq. Yay-rab, yay-rab ku- li - shing Bun-
cha shi- rin, qi- za- loq. Oh, qi- za- loq, qi- za- loq,
lk - ki ko'-zi ko'z-mun-choq. Qi- liq - la - ring
chi-roy - li, Lo'p - pi yuz- li bo'- pa - loq.

NOTA JOLÍNDÁ JAYLASQAN NOTALAR

Notalar túrli usılda jazıladı:

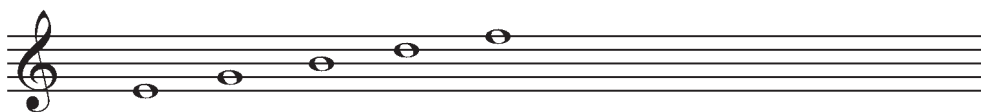
a) sızıqlar ústinde jaylasqan notalar;

b) sızıqlar arasında jaylasqan notalar;

d) sızıqlar astında hám ústinde jaylasqan notalar;

e) qosımsha sızıqlar ústinde jaylasqan notalar.

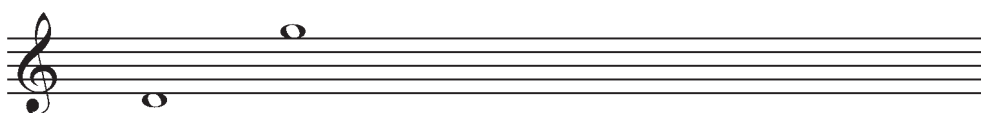
a)

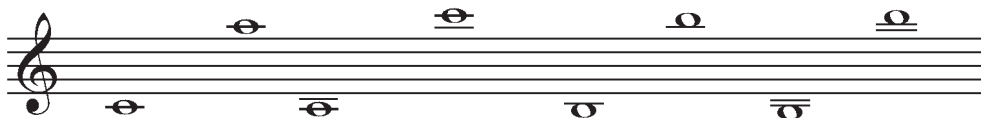
b)

d)

e)

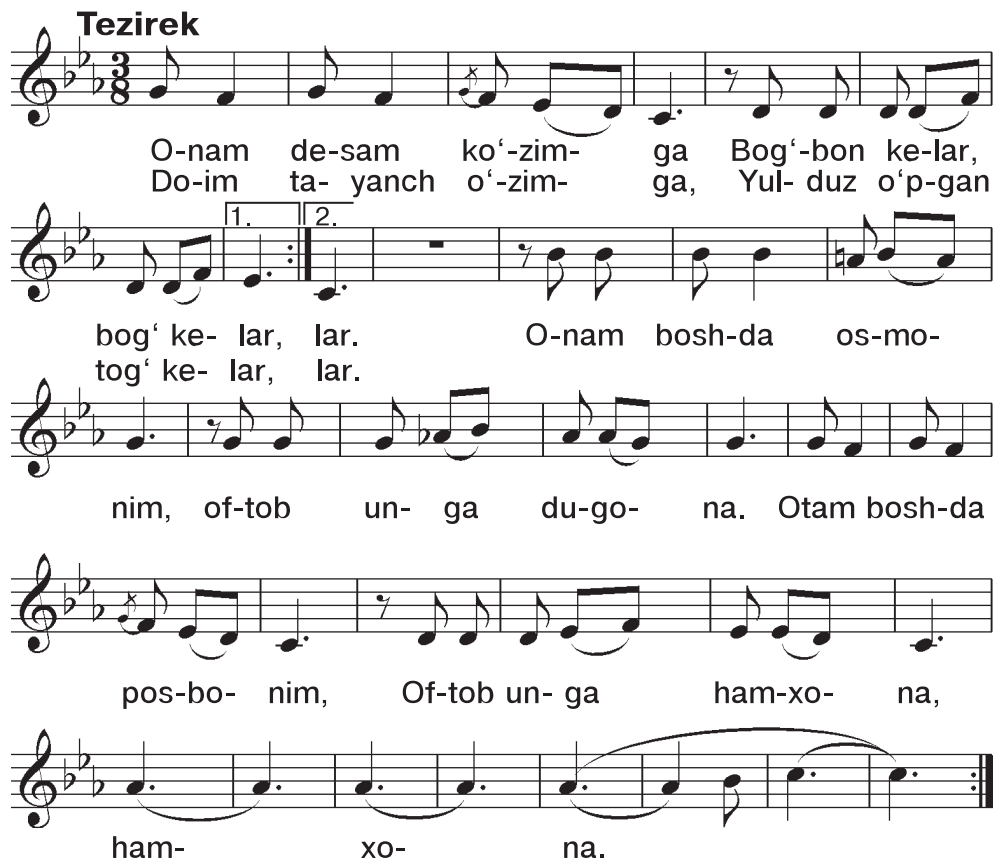
BIZ MUZÍKANÍ SÚYEMIZ

Qosiq tıńlaymız OTA-ONALARGA

E.Rahimov sózi

G'.Qodirov muzikası

Tezirek

O-nam de-sam ko'-zim- ga Bog'-bon ke-lar,
Do-im ta- yanch o'-zim- ga, Yul- duz o'p-gan
bog' ke- lar, lar. O-nam bosh-da os-mo-
tog' ke- lar, lar.
nim, of-tob un- ga du-go- na. Otam bosh-da
pos-bo- nim, Of-tob un- ga ham-xo- na,
ham- xo- na.

Onam desam ko'zimga
Bog'bon kelar, bog' kelar.
Doim tayanch o'zimga,
Yulduz o'pgan tog' kelar.

Toshqinligin soy deyman,
Arzir daryo yon bersa.
Chiroyini oy deyman,
Arzir dunyo tan bersa!

Qosiq aytamiz

QADIM TURON

P. Mumin sózi

N. Norxujayev muzikasi

Ortasha tez

Uch, Hu- mo qush, Par- vo- zi xush.
Os- mo- nim- da, Ma- ko- nim- da.
Keng Tur - kis- ton, Men- ga ma- kon,
El qa- d(i)r- don, O'z- be- kis- ton.

Qa- dim Tu- ron!

Uch, Humo qush, Samosi sof,
Parvozi xush. Chaqnar oftob.
Osmonimda, Bag'ri kengdir,
Makonimda. Do'sti tengdir.

N a q a r o t:

Keng Turkiston,
Menga makon.
El qadrdon,
Qadim Turon!

N a q a r o t

Aytay chindan,
Baxtim sendan.
Sen doimo
Bor bo'l, Humo!

N a q a r o t

BULAR KIMLER?

SORAW HÁM TAPSÍRMALAR

1. Ózbekstan Respublikası Mámleketlik gimniniń muzıkasın kim jazǵan?
2. Qaraqalpaqstan Respublikası Mámleketlik gimniniń muzıkasın kim jazǵan?
3. Gimndi qalay tırlaw kerek?
4. Qosıq aytqanda qanday qaǵıydalarǵa ámel etiw kerek?
5. Qanday seslerdi bilesiz?
6. Jeke atqarıwshı dep nege ayıladı?
7. Birge atqarıw dep nege ayıladı?
8. Notalardıń atların aytıń.
9. Notalardıń sozımlıǵın hám bóliniwin aytıp beriń.
10. Sizlerge qanday qosıqlar hám namalar unaydı?

QOSÍQSHÍLAR ANSAMBLI

Eki yamasa onnan kóbirek qosiqshilardiń birlesip atqariwına — qosiqshılar ANSAMBLI delinedi.

FARG‘ONACHA

Ózbek xalıq naması

Ortasha tez

Qosiq aytamiz

KITOBIM QO'LIMDA

P. Mumin sózi

N. Norxujayev muzikasi

Ortasha tezlikte

Ki-to- bim qo'-lim-da, qa-rang- lar, qa-rang- lar.
O'- qi- sam so'z- la- ri ti- lim- da ja- rang- lar,
ja- rang- lar.

Naqarot

Ki- to- bim qo'-lim- da, Ma'- no- si ko'ng- lim- da.
A - - - a - - - rit
A - - - a - - -

Kitobim ajoyib,
Juda ko'p she'ri bor.
Eng yaxshi odoblar
Yozilgan yeri bor —
She'ri bor.

Kitobim qo'limda,
Ma'nosi ko'nglimda.

Naqarot:

NOTALARDÍŃ SOZÍMLÍGÍN SANAWDÍ ÚYRENEMIZ

Pútin nota 1 i, 2 i, 3 i, 4 i dep sanaladı.

Yarım nota 1i , 2i dep sanaladı.

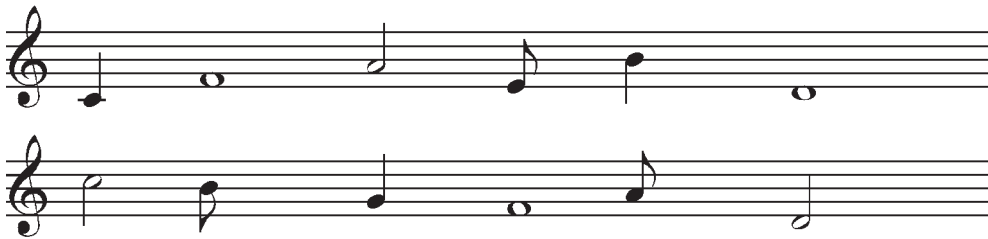

Sherek nota 1i dep sanaladı.

Segizlik notanıń 2 wi 1i dep sanaladı.

NOTALARDÍŃ ATLARÍN HÁM SOZÍMLÍGÍN ÓZIMIZ ANÍQLAYMÍZ HÁM SANAYMÍZ

SAZENDELER ANSAMBLI

Muzika tiñlaymız

NORIM-NORIM

Ózbek xalıq naması

Ortasha tez

YURTIM CHIROYLI

Qosiq aytamiz

P.Tolib sózi

N.Norxujayev muzikası

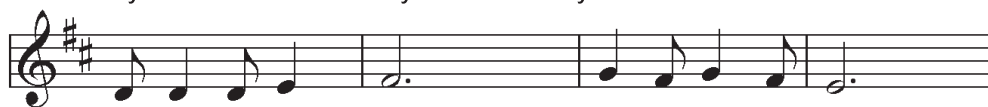
Ortasha tezlikte

La - la - la - lay - la - la - la - la - lay - la,

lay - la - la - lay - la - lay.

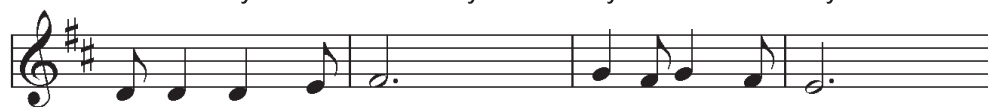
Yur - tim chi - roy - li, Yash - na - gan ba - hor.

Qa - ni yu - ray - lik Bog' - lar chi - roy - li

La-la-la- lay - la la-la-la- lay - la - lay - la-la - la-la lay

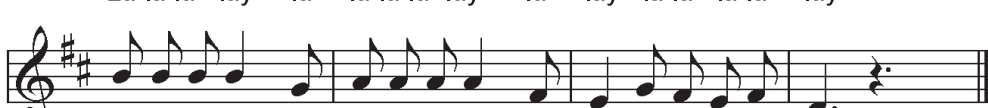
Ran-go rang gul - lar Biz - ga in - ti - zor

Qa - ni yu - ray - lik Bog' - lar chi - roy - li

La-la-la- lay - la la-la-la- lay - la - lay - la-la - la-la lay

La-la-la- lay - la la-la-la- lay - la - lay - la-la - la-la lay

TAPSÍRMA

SAZ ÁSBAPLARDÍŃ ATLARÍN TABÍŃ

BALALAR ANSAMBLI

Qosiq tınlaymız

YANGI YILIM – YAXSHI YILIM

P.Mumin sózi

D.Zokirov muzıkası

Kewilli, asıqpay

Qosiq aytamiz

ARCHA BAYRAMI

A.Rahmat sózi

Ik. Akbarov muzikası

Tez

Sha- mol op-poq qor-lar-ni Qu- vib- qu-vib xo'p yel-di.
p
Biz- ga u- zoq o'r- mon-dan Ar- cha meh-mon- ga kel-di.
Biz- ga u-zoq o'r- mon- dan Ar- cha meh-mon- ga kel-di.

Shamol oppoq qorlarni
Quvib-quvib xo'p yeldi.
Bizga uzoq o'rmondan
Archa mehmonga keldi.

Qorbobomiz ko'p yaxshi,
Bizga sovg'a keltirar.
Chiroqlarning nurida
O'yinchoqlar yaltirar.

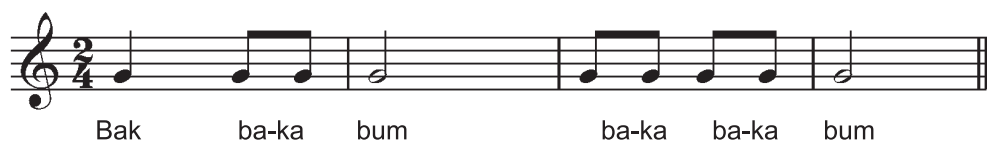

NOTA MENEN AYTAMIZ

Oqıtıwshı:

Oqıwshılar:

Notalardı qol shappatlap sanawdı úyrenemiz.

Bak ba-ka bum ba-ka ba-ka bum

Ba-ka bak ba-ka bak bak bak bum.

«Yomg'ir yog'aloq» qosıǵın dáslep sózi menen, sońınan nota atları menen aytamız.

Yom-g'ir yo- g'a- loq, yam- ya- shil o't- loq.

En- di e- kin- lar chi- qa- rar qu- loq.

SORAWLAR

1. Jeke atqarıwshı dep nege aytamız?
2. Qosıqshılar Ansambli degenimiz ne?
3. Eki segizlik nota neshe sherek no-tağa teń?
4. «Kitobim qo‘limda» qosıǵınıń muzıkasın kim jazǵan?
5. Ekinshi sherektegi úyrengen qosıqlar-dıń qaysısı kóbirek unaydı?

Nama hárqanday muzıkanıń tiykarı. Nama túrli bálentliktegi hám sozımlıqtaǵı muzıkalı seslerdiń birigiwinen payda boladı. Ses namanıń negizin quraydı. Namalar qanday da bir saz áspabında yaki dawısta atqarıladı.

«Máhállede duw-duw gáp» kinofilminen nama tırlań.

Ortasha

Qosiq aytamiz

O'YNADIK, HECH TO'YMADIK

P. Mumin sózi

Sh. Yormatov muzikasi

Háreket penen

Bag'ri ko'm-ko'k dala-lar, da-la-lar, Gul-la-ri ko'p
da-la-lar, da-la-lar. Qa-rang, ju-da keng e-kan,
Bir o-lam-ga teng e-kan. Da-la-lar-da
o'y-na-dik, Hech o'-yin-ga to'y-ma-dik.

Bag'ri ko'm-ko'k
dalalar,
Gullari ko'p dalalar.
Qarang, juda keng
ekan,
Bir olamga teng
ekan.

Naqarot:

Dalalarda o'ynadik,
Hech o'yinga
to'ymadik.

Oftob bizni ko'rardi,
O'ynaymi, deb so'rardi.
Shamol asta yelardi,
Davramizga kelardi.

Naqarot

Siz biletuǵın qosıqtıń sózleri sıyaqlı muzıkada da kúshli, yaǵnıy kúshli úlesli sesler boladı. Nota jolına jazılǵan kúshli úlesler aldınan tik sızıq túsiriledi, ol TAKT SÍZÍGÍ delinedi.

Biz yoz-da o'y-nay-miz, yax-shi dam o-la-miz.

Eki kúshli úlesler aralıǵındaǵı namanıń bólegine TAKT dep ataladı.

Qu-yo-nim, qu-yo-nim, ni-ma bo'l-di?

TAKTlar eki sherekke teń bolǵan túrli sozımlıqtaǵı notalardan dúziliwi múmkin. Bunday taktler bir, eki dep sanaladı.

Takt ólshemin kórsetiwshi sanlar bolsa gilt belgisinen keyin jazıladı:

*Ansatbay Qayratdinov dóretiwshiligi
(1933 — 1986)*

Belgili baqsı, sazende hám melodist kompozitor A.Qayratdinov 1933-jılı Shimbay rayonında ataqlı jıraw Qıyas Qayratdinovtıń shańaraǵında tuwılǵan. Ol «Qaraqalpaqstan xalıq artisti», Berdaq atındaǵı sıylıqtıń laureatı. Onıń «Kel balalar qosıq aytayıq», «Jańla hawaz», «Qobız namaları» usaǵan kóplegen miynetleri toplam bolıp baspadan shıqtı.

ÚYREGIM

Ya. Muratov sózi

A. Qayratdinov muzikası

Kewilli

Úy-re-gim-niń ús-ti-ne Súń gi-se suw juq-pay-di
Pá-ri ma-mıq dım se-miz Su-wıq-qa da toń bay-di.
Pá-ri ma-mıq dım se-miz Su-wıq-qa da toń-bay di. —
Ka-ter-dey tez jú-ze - di, Men-dey qu-lash ur-may-di,
Shúmp e-te-di suń-gi-di, — Í-lay jey-di tın-bay-di.
Shúmp e-te-di suń-gi-di, — Í-lay jey-di tın-bay-di. —

Úyregimniń ústine
Súńgise suw juqpaydı
Pári mamıq dım semiz
Suwıqqa da tońbaydı.

Katerdey tez júzedi,
Mendey qulash urmaydı.
Shúmp etedi suńgiydi,
Ílay jeydi tınbaydı.

RITM QAĞIP NOTA SOZIMLIQLARIN SANAWDI UYRENEMIZ

Jazilgan shınıǵıwlarǵa dáslep «bak-bum» sóz buwınların dawıslap aytıp, soń stol shetine barmaqlar menen ritm qaǵamız:

*Nájimatdin Muxammeddinov dóretiwshiligi
(1937)*

Ózbekstan hám Qaraqalpaqstanǵa miynetini sińgen kórkem óner ǵayratkeri, mámleketlik sıyıqlardıń laureatı.

N. Muxammeddinovtıń balalar ushın «Baxıtlı balalıq», «Mektebim», «Biz jaslarmız» sıyaqlı kewilli namaların balalar súyip atqaradı.

Qaraqalpaqstan Respublikasınıń mámleketlik gimnin, birinshi Qaraqalpaq operası «Ájiniyaz» hám «Ayjamal» milliy baletin dóretken ullı kompozitor.

Muzıka tıñlaymız

BIZ JASLARMÍZ

Ó. Xojanov sózi

N. Muxammeddinov muzıkası

Biz jas lar-mız pák ke-wil - li, Pák ke-wil-li
ós-ken jas - tan, Tur-mı sı mız shad ke - wil
li Shad ke-wil - li a- shıq as -
pan. mız.

Biz jaslarmız pák kewilli,
Pák kewilli ósken jastan,
Turmısımız shad kewilli,
Shad kewilli ashıq aspan.

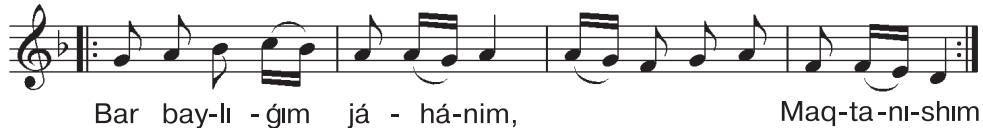
Biz jaslarmız gúl Watannıń,
Gúl Watannıń ul-qızımız,
Úmitimiz — bul mákannıń
Bul mákannıń juldızımız.

Qosıq aytamız

TUWǴAN JER

O. Qallibekov sózi

Q. Ótegenov muzıkası

Qı - yın qıs - taw ge - zin - de, Dár man bol - ǵan

tuw - ǵan jer, Tek ó - zıń - seń tuw - ǵan jer

Tek ó-zıń seń Tuw-ǵan jer.

Meniń ata mákanım,
Kewlimdegi báhárim.
Bar baylıǵım jáhánım,
Maqtanışım tuwǵan jer.

Naqıratı:

Dárya, teńiz, kóllerdiń,
Shıraylısı shóllerdiń.
Eń jaqsısı ellerdiń,
Tek ózińseń tuwǵan jer.

Ilham alıp ózińnen,
Máńgi shıqpas esimnen.
Qanat qomlap ózińnen,
Ushajaqpan tuwǵan jer.

BUVIJONIM

Yu. Suyunov sózi

D. Omonullayeva muzikası

Asiqpasta, kewilli

Menga tengsiz mehri bor, so'z-la-ri-da seh-ri bor.
Er-tak ay-tib tol-may-di, --- Er-ka-la-tib hor-may-
di. Buvijonim, bu-vi-jon, mehribonim bu-vi-jon.
O-na-gi nam o-na-si --- sho'x zabonim buvi - jon!

Ko'rolmasa bir kuni
Uxlay olmaydi tuni.
Ko'ngli sog'inchga to'lib,
Izlar parvona bo'lib.

N a q a r o t :
Buvijonim, buvijon,
Mehribonim buvijon.
Onaginam onasi,
Sho'x zabonim buvijon!

Baxtinga omon yuring,
Xushxandon davron suring.
Ko'zingiz namlanmasin,
Dilingiz g'amlanmasin.

N a q a r o t

Qosiq yamasa muzika shıǵarmasınıń ayırım bólimlerin eki márte tákirarlap aytıw zárúr bolsa qaytalaw (repriza) belgisi qollanıladı.

Tómendegi qosıqtı úyreniw arqalı qaytalaw belgisin puqta ózlestirip alasız:

UXLAB TURDIM

I. Muslim sózi

F. Nazarov muzikas

Salmaqlab

O- yi- jo- nim, bu- gun yax-shi ux- lab tur- dim.

Ju - da qi- ziq, ju- da shi- rin tush- lar ko'r- dim.

Siz- ga, siz- ga as- sa- lom! ham- man- giz- ga as- sa- lom!

Yumshoq yostiq, O'z vaqtida

Issiq ko'rupa, Uyg'onishga

Rohat, rohat. Qildim odat.

N a q a r o t:

Sizga, sizga assalom!

Hammangizga assalom!

TONIKA HAQQÍDA TÚSINIK

Muzika tińlaymız

OLMACHA ANOR

Ózbek xalıq qosıǵı

Shoq

Qosiq aytamiz

NAVRO'ZIM – SHO'X SOZIM

H. Rahmat sózi

N. Norxujayev muzikasi

1. Nav-ro'z kel- di, nav-ro'z kel- di ku- lib - ku- lib,
Bo-g'u dalam, bog'u dalam gul-ga to'-lib, Qush-lar say- rar
juft- juft bo'- lib. Nav- ro'- zim -o'z so'- zim,
shod o-vo- zim, shod o- vo- zim, sho'x so- zim.

Navro'z keldi kulib-kulib,
Bog'-u dalam gulga to'lib,
Qushlar sayrar juft-juft bo'lib.

Naqarot:

Navro'zim, o'z so'zim,
Shod ovozim, sho'x sozim.

Navro'zimni sevar jahon,
Ona diyor hur guliston,
Kundan kunga zavqli davron.

Naqarot

TONIKA — namaniń tiykargı hám turaqlı sesi.

Hárbir qosıqta tonika sesi bar. Qosıq TONIKA sesi menen tamamlanadı.

Shınıǵıwlardı dıqqat penen tıńlań hám TONIKA sestin tabıń.

«Do» – bul shınıǵıw-
dıń TONIKA sesi.

Bul shınıǵıwda nota atların muǵallım aytadı.

Aqırǵı TONIKA sesin bolsa oqıwshılar aytıp tamamlaydı.

Ózińiz úyrenen «Maktabim», «Súyemen elimdi», «O‘ynadik, hech to‘ymadik» qosıqlarınıń TONIKA sesin tabıń hám nota atların aytıń.

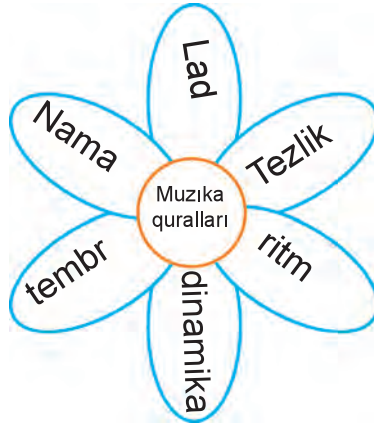
SORAW HÁM TAPSÍRMALAR

1. Qosıq qalay payda boladı?
2. Repriza degen ne?
3. Melodist—Kompozitor Ańsatbay Qayratdinovtıń qanday qosıqların bilesiz?
4. Bul sherekte jáne qanday jańa saz ásbapları menen tanıstıńız?
5. Tonika namanıń qanday sesi esaplanadı?
6. Sizge kóbirek qosıq aytıw unay ma yaki muzıka tıńlaw ma?
7. Úshinshi sherekte sizge unağan qosıq hám namalardı aytıń.

MUZİKANIŇ KÓRKEMLEW QURALLARI

«**Janon**» namasın kewilli tezlikte tırılań.

M. Mirzayev muzıkası

Endi usı namanı awır tezlikte tırılań.

Qosiq tiñlaymiz

LAYLAK KELDI

Ózbek xalıq naması

Salmaqlı

Lay- lak kel- di, yoz bo'l-di, qa- no- ti qo-
g'oz bo'l- di, Da- la - dasht-lar qulf u- rib,
dar- yo bo'- yi soz bo'l- di.

GÜLLERIM

T. Qabulov sozi

O. Allanazarov muzikasi

Náv -bá- hár-de tań- lar,
da miń qu- bı - lıp túr - le- riń,
Ír- ga - lıs- qan bağ- lar- da, me - niń ek - ken
gúl - le - rim. qı - zıl, ja - sıl dó-nip tur,
Me - niń ek-ken gúl - le- rim, rim

Gúlge qonıp búlbúller,
Bir namağa sayraydı,
Ashılısıp ol gúller,
Onnan sayın jaynaydı.

Naqıratı:

Qızıl, jasıl dónip tur,
Meniń ekken gúllerim.
Qızıl, jasıl dónip tur,
Meniń ekken gúllerim.

TÍŃLAŃ, BAQLAŃ, TABÍŃ

Oqıtıwshı bul eki mısaldan qaysı birin shertti?

Oqıtıwshı bul eki mısaldan qaysı birin aytı?

Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya

Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya Lya

Bul mısaldan eń joqarı hám eń pás seslerdi tabıń:

Bul mısaldagı namanıń aqırına jetispey atırǵan sestı tabıń:

*Nadim Norxujayev dóretiwshiligi
(1947)*

Balalardıń súyikli kompozitorı Nadim Norxujayev óziniń hár qıylı qosıqları menen respublikamız muzıka álemine kirip keldi.

Kompozitordıń «Chamandagi gullarmız», «Yaxshi bola», «Gullar manim kulganım», «O‘zbekimdan aylanay!» sıyaqlı qosıqların balalar súyip aytadı.

Muzika tınlaymız

VARRAGIM

N. Norxujayev muzİKası

Tez

The musical score is written in 6/8 time and consists of four staves. The first staff begins with a treble clef and a 6/8 time signature. The melody is composed of eighth and quarter notes, with some rests. The second and third staves continue the melody with similar rhythmic patterns. The fourth staff concludes the piece with a double bar line.

Qosiq aytamiz

HAKKALAR

N. Orifjonov sózi

N. Norxujayev muzikası

Shadlı

mf

O- la qa- not hak- ka- lar, shox- dan shox-ga
qo'- na- siz, chi- g'ir- chig'-lab ni- ma(ni)- dir
iz - lab top-gan bo'- la- siz. Te- rak- lar- ning u-chi-dan
siz- ga bo - qar po- la- pon. Qa - mish- zor- lar
i- chi- dan un- ga qa- rab qo- la- man.

Shoshqaloqlab

tumshug'in

Siz tomonga tutadi.

Hali yosh, yo'l-yo'rig'in

Topmay najot kutadi.

Uni boqish farzingiz,

Yurmang muncha

hakkalab.

Boshqalardan farqingiz

Yengiltaksiz, hakkalar.

Ola qanot

hakkalar,

Shoxdan shoxga

qo'nasiz.

Chig'irchig'lab

nima(ni)dir

Izlab topgan

bo'lasiz.

Ádette, qosıqlar da, namalar da eki túrli esitiledi. Biri kewilli, shadlı esitilse, basqası názik hám muńlı esitiledi.

Kewilli esitiletuǵın namalar MAJOR ladında boladı.

Muńlı esitiletuǵın namalar bolsa MINOR ladında boladı.

Major ladındaǵı namadan úzindi tıńlań:

Endi usı túrdegi úsh seslikti aytıń:

Minor túrindegi namadan úzindi tıńlań:

Endi usı túrdegi úsh seslikti aytıń:

*Dilorom Omonullayeva dóretiwshiligi
(1959)*

Kompozitor Dilorom Omonullayeva dóret-peleriniń kópshilik bólegin balalarǵa ar-naǵan. Onıń «Alifbe qo'shiqlari», «Topishmoq qo'shiqlar» dep atalıwshı qosıqlar toplamları hám de «Etikcham», «Humo qushim», «Aziz bo'ston — O'zbekiston», «O'zbek elim — bek elim», «Diloromning qo'shig'i» sıyaqlı kó-plegen qosıqları oqıwshı jaslarǵa belgili.

Tiñlaymız hám aytamız

HANDALAK

P. Mumin sózi

D. Omonullayeva muzıkası

Tezirek

Han-da-lak, han-da-lak. Pish-gan e-di,
tar-qal-di, tar-qal-di har yon hi-di.
Eg-ni-da be-qa-sam to'n ti-ki-lib-di
ju-da jo'n. Eg-ni-da be-qa-sam to'n ti-ki-lib-di
ju-da jo'n. Lya-lya-lya, lya-lya-lya.
lya-lya-lya-lya-lya-lya-lya-lya-lya-lya lya-lya-lya. lya.

N a q a r o t :
Handalak, handalak,
Pishgan edi,
Tarqaldi, tarqaldi
Har yon hidi.

Egnida
Beqasam to'n,
Tikilibdi
Juda jo'n.

Har bittamiz
Pushtadan
Olib chiqdik
Uchtadan.

N a q a r o t
Bittadan
So'yib yedik.
Rosayam
To'yib yedik.

SAZ ÁSBAPLARÍ MENEN TANÍSÍN

Girjek

Shinqobiz

Awgan rubabi

Tanbur

*Ulbiybi Abdullaeva dóretiwshiligi
(1964)*

Ózbekstan hám Qaraqalpaqstan kompozitorlar awqamlarınıń aǵzası, Qaraqalpaqstan Respublikasına miyneti sińgen kórkem óner ǵayratkeri, kompozitor U. Abdullaevanıń «Baxıtlı balalıq», «Qaraqalpaq kompozitorlarınıń vokal shıǵarmaları» toplamları bar. Kompozitor qosıqlardan basqa simfoniyalıq orkestr hám kamer saz-ásbapları ushın shıǵarmalar dóretip kelmekte.

Qosiq tıñlaymız

MUĞALLIMIM USTAZİM

G. Nurlepesova sózi

U. Abdullaeva muzıkası

Biz-ge tá-lim bi-lim ber- gen, Bá -ri-miz-de jaq-sı kór- gen,
Ó-zi a-qıl hám kó-re- gen, Mu-ğal-li- mim us-ta-zım.
Naqıratı:
Mu-ğal-li- mim us-ta- zım. Húr-met-ley-miz siz-di bár-há,
Bó-le-ner-siz al-ğıs-lar-ğa, Siz-den jaq-tı jul-dız bár-ma,
Tamamlaw ushın
Muğallimim usta zım. Muğalli- mim us-ta- zım.

Oqip kelsek kewli tolğan,
Bizge isi úlgi bolğan,
Tártibimiz jaqsı sonnan,
Muğallimim-ustazım.

Naqıratı:

Miyrimińiz júzińizde,
Jetkinshekpiz izińizde,
Nurlar quyğan kózimizge,
Muğallimim ustazım.

Qosiq aytamiz

MUZQAYMOQ

H. Qayumov sózi

A. Mansurov muzikasi

Muzday muzdek muzqay-moq, Sut-day op-poq
soz qay-moq. Muzday muzdek muzqaymoq, Sut-day op-poq
soz qay-moq. As- ta- gi-na a-vay- lab, a- vay- lab,
Chaynamasdan atay- lab, a- tay- lab, sol-ganimda og'zimga
E- rib ketar bir zum-da. E-rib ketar bir zumda.
2 Muzqay - mo - g'im muz-qay - moq.

Muzqaymog'im hozir ham
Eridi-yu, yo'qoldi.
Lekin totli mazasi
Mening og'zimda qoldi.
Muzday muzdek
muzqaymoq,
Sutday oppoq soz qaymoq.

DIRIJYORLÍQTÍ ÚYRENEMIZ

Muzıka sabağında kópshilik (xor) bolıp qosıq aytqanda oqıtıwshıńızdıń qol háreketleri menen dirijyorlıq etiwdi bilesiz. Dirijyor orkestrdi de solay basqaradı.

Siz de dirijyorlıq háreketlerin úyreniń.

Qosıq hár túrli ólshemde bolıwına qarap dirijyordıń qol háreketleri de hár qıylı boladı. Mısalı, «Bir-eki» dep sanalatuğın eki sherekli ólshemdeki qosıqqa dirijyor qolların tómenge hám joqarıǵa silteydi.

«Bir» degende oń qol joqarıdan tómenge qaray túsiriledi:

«Eki» degende qol tómenнен joqarı qaray kóteriledi:

Demek, «bir-eki» degende tómendegishe dirijyorlıq etiledi:

Eki sherekli ólshemdeki qosıqlardı ózińiz sonday dirijyorlıq etiwge úyreniń.

NOTAĞA QARAP AYTÍŃ

Sóz buwınları hárbir notada keliwi múmkin.

Mak- tab- ga kel- dik

la la la la la

The image shows two musical staves in 2/4 time. The first staff contains the notes for 'Mak- tab- ga kel- dik', with each syllable on a separate note. The second staff contains five 'la' syllables, each on a separate note.

Eki nota bir sóz buwınında keliwi múmkin.

Bunday jaǵdayda notalar liga belgisi menen baylanıladı hám demdi bólmesten atqarıladı.

lo- la- lar

The image shows a musical staff in 2/4 time with three notes: 'lo-', 'la-', and 'lar'. Each note is connected to the next by a horizontal line (ligature).

Bir sóz buwını eki hám onnan artıq notalarda keliwi de múmkin.

Lya

The image shows a musical staff in 2/4 time with five notes. A single slur covers all five notes, representing the word 'Lya'.

Bul shıǵıwlardı aytqanda, birinshi hám ekinshi mısalda, notalardıǵı sóz buwınlarınıń ayırım-ayırım, anıq shıǵıwına itibar berıń. Úshinshi hám tórtinshi mısallardı aytqanda, seslerdi bir-birine baylanıstırıp aytıń.

SORAWLAR

1. Kompozitor D. Omonullaevaniń «Handalak» qosıǵında ne sáwlelengen?

2. Major hám minordı bir-birinen qalay ajratıw múmkin?

3. Eki sherekte qanday dirijyorlıq etiledi?

4. Muzıkada qanday kórkem súwretlewshi qurallardı bilesiz?

5. «Muǵallimim ustazım» qosıǵınıń mazmunında ne haqqında ayılǵan?

6. Qanday ózbek hám qaraqalpaq xalıq qosıqların bilesiz?

7. Bul sherekte qaysı kompozitorlar menen tanıstırız?

8. Bul sherekte úyrenen hám tırılǵan qanday shıǵarmalar sizge kóbirek unadı?

*Abadan Saparova dóretiwshiligi
(1945)*

Qaraqalpaqstanǵa xızmet kórsetken kór-
kem óner ǵayratkeri.

Ol balalar hám úlken jastaǵı
atqarıwshılar ushın: «Tırnalar», «Biz
mektepke baramız», «Alma baǵında»,
«Kishkeneler júris marshı», «Oqıwshılar
marshı», «Botalaq», «Biz kewilli balalarmız»,
«Pal hárresi yańlı izledim seni»,
«Gózzal mákanım», «Jaslıǵım meniń»
h.t.b. namalardı dóretti.

Muzika tıñlaymız

BOTALAQ

G. Jüginisov sózi

A. Saparova muzıkası

♩ Allegro

Ki- shi boy-llı bo-ta-laq

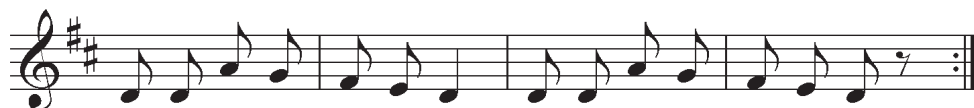
Tur-may-sañ sen shap-qı-lap

A- nañ se-niñ qa-sırn-da Ket-pey-señ sen u-zaq-lap

Bo-ta- laq aw bo-ta-laq

Ket-pey-señ sen u- zaq-lap, Bo-ta- laq-law bo-ta-laq

AYTIŃ, TIŃLAŃ, ESLEŃ, TABIŃ

Tómendegi namalardan ózińizge tanıs bolǵan qosıqlardı tabıń hám olardı nota menen aytıń:

**Aytqan qosıqlarıńızdı hám tińlaǵan
namalarıńızdı bárqulla yadıńızda
saqlań.**

Qosiq aytamiz SPORT SONDAY PAYDALÍ

X.Saparov sózi

U.Abdullaeva muzıkası

Sap de-ne-de sap a-qil, De-den a- ta - ba-ba
Sport jas-tı tań-la-mas, Ğar-rı ma, ya kishi

lar. Ná- si -yat-tay bul na-qıl,
me Ber-dim o -ğan zor ıq-las.

El a - ra sin a-ra - la Sport, sport, sport
E - nip shı-ğar tú-si - me

me-niń jol-da-sım sport, sport, sport son-day pay-da lı.

De-nem-de kúsh-qay-na-di. De-nem-de kúsh-qay-na -di.

Sport jastı tańlamas,
Ğarrı ma, ya kishi me.
Berdim oğan zor ıqlas,
Enip shığar túsime.

Naqıratı:

Sawlıq jaqsı ne degen,
lyesimen baylıqtıń.
Sport nağız em eken,
Nawqasımnan ayıqtım.

Naqıratı:

Sport dese qulağım,
Erbeń-erbeń etedi.
Sport-jarıq shırağım,
Qálbimdi nur etedi.

Qosiq aytamiz

Biz baxitli balamiz

M. Abdimuratov sózi

Q. Ótegenov muzikasi

mf

Biz ba-xit - li ba-la-miz, Er- kin el de tu wil-ğan,
Ta-sıp ke - wil qa-na-mız, El jur- tim dep ju- wir - ğan.
Biz ba-xit - li ba- la-mız,
Jas ji - ger - miz ğay-rat-lı, Ul-lı Wa- tan! a- na - mız,
Miy - rim- li hám saw-lat - ılı.

Biz baxitli balamiz,
Erkin elde tuwılğan,
Tasıp kewil qanamız,
El jurtım dep juwirğan.

Biz baxitli balamız,
Jas jigermiz ğayratlı,
Ullı Watan anamız,
Miyrimli hám sawlatlı.

Biz baxitli balamız,
Keleshegi bostanniń,
Azamatı bolamız
Áziz Ózbekstanniń.

MAZMUNÍ

O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi.	
<i>A.Oripov</i> sózi,	
<i>M. Burhonov</i> muzikasi.....	3
Muzika bólməsi.....	4
Qosiq aytiv qağıydaları.....	5
Súyemen elimdi. <i>B. Qayıpnazarov</i> sózi, <i>Á Sultanov</i> muzikasi.....	6
Tákírarlaw.....	7
Qaraqalpaqstan Respublikasınıń Mámleketlik gimni.	
<i>I. Yusupov</i> sózi, <i>N. Muxammeddinov</i> muzikasi.....	8
Jeke atqarıwshı.....	10
Maktabim. <i>I. Muslim</i> sózi, <i>F. Nazarov</i> muzikasi.....	11
Notalardıń bóliniwi.....	12
Birge atqarıw.....	13
Qizaloq. <i>T. Nazarov</i> sózi, <i>N. Norxujayev</i> muzikasi.....	15
Nota jolında jaylasqan notalar.....	16
Ota-onalarga. <i>E. Rahimov</i> sózi, <i>Ğ. Qodirov</i> muzikasi.....	17
Qadim turon. <i>P. Mumin</i> sózi, <i>N. Norxujayev</i> muzikasi.....	18
Bular kimler.....	19
Soraw hám tapsırmalar.....	20
Qosıqshılar ansambli.....	21
Kitobim qo'limda. <i>P. Mumin</i> sózi, <i>N. Norxujayev</i> muzikasi.....	22
Notalardıń sozımlıqın sanawdı úyrenemiz.....	23
Norim-norim. <i>Ózbek xalıq naması</i>	24
Yurtim chiroyli <i>P. Tolib</i> sózi, <i>N. Norxujayev</i> muzikasi.....	25
Tapsırma. Saz ásbaplardıń atların tabıń.....	26
Balalar ansambli.....	27
Archa bayrami. <i>A. Rahmat</i> sózi, <i>Ik. Akbarov</i> muzikasi.....	28
Nota menen aytamız.....	29
Sorawlar.....	30
Nama haqqında túsinik.....	31
O'ynadik, hesh to'ymadik. <i>P. Mumin</i> sózi,	
<i>Sh. Yormatov</i> muzikasi.....	32
Takt sızıqı.....	33
<i>Ańsatbay Ğayratdinov</i>	34
Úyregim.....	35
Ritm qağıp nota sozımlıqların sanawdı úyrenemiz.....	36
<i>Najimatdin. Muxammeddinov</i>	37
Biz jaslarmız. <i>Ó. Xojanov</i> sózi, <i>N. Muxammeddinov</i>	

muzikasi.....	38
Tuwǵan jer. O. Qallibekov sózi, Q. Ótegenov muzikasi.....	39
Buvijonim. Yu. Suyunov sózi, D. Omonullaeva muzikasi.....	41
Qaytalaw belgisi.....	42
Tonika haqqında túsinik.....	43
Navro‘zim—sho‘x sozim	
Y.Rahmat sózi N.Norxujaev muzikasi.....	44
Tonika.....	45
Soraw hám tapsırmalar.....	46
Muzikanıń kórkemlew quralları.....	47
Laylak keldi. Ózbek xalıq naması.....	48
Gúllerim. <i>T. Qabulov sózi, Q. Allazarov</i>	
muzikasi.....	49
Tırılań, baqlań, tabırń.....	50
<i>Nadim Norxujayev dóretiwshiligi.....</i>	51
Varragim. <i>N. Norxujayev muzikasi.....</i>	52
Hakkalar. <i>N. Orifjonov sózi, N. Norxujayev</i>	
muzikasi.....	53
Major hám minor.....	54
Dilorom Omonullaeva dóretiwshiligi.....	55
Handalak. <i>P.Mumin sózi, D.Omonullaeva</i>	
muzikasi.....	56
Saz ásbapları menen tanısıń.....	57
<i>Ulbiybi Abdullaeva dóretiwshiligi.....</i>	58
Muǵallimim-ustazim. <i>G. Nurlepesova sózi,</i>	
<i>U.Abdullaeva muzikasi.....</i>	59
Muzqaymoq <i>N.Qayumov sózi A.Mansurov muzikasi.....</i>	60
Dirijyorlıqtı úyrenemiz.....	61
Notaǵa qarap aytırń.....	62
Sorawlar.....	63
<i>Abadan Saparova dóretiwshiligi.....</i>	64
Botalaq. <i>G. Júginisov sózi, A. Saparova muzikasi.....</i>	65
Aytırń, tırılań, esleń, tabırń.....	66
Sport sonday paydalı <i>X.Saparov sózi</i>	
<i>U.Abdullaeva muzikasi.....</i>	67
Biz baxıtlı balamız. <i>M.Ábdimuratov sózi,</i>	
<i>Q. Ótegenov muzikasi.....</i>	68

HAMIDULLA NURMATOV, **NADIM NORXO‘JAYEV**,
ĠANIYBAY AMANIYAZOV

MUSIQA

2-sinf uchun darslik

Qayta ishlangan 12-nashri

(Qoraqalpoq tilida)

Awdarmashi *M.Nizanov*
Redaktori *S.Baynazarova*
Tex. redaktori *B.Turimbetov*
Kórk. redaktori *I.Serjanov*
Operatori *A.Atagullaeva*

Original-maketten basiwġa
ruqsat etilgen waqti 20.04.18.

«Pragmatica» garniturası.

Formatı 70x100 $\frac{1}{16}$. Kegl 16.

Ofset usılında basıldı.

Kólemi 4,5 b.t., 5,85 shártli b.t.

6,0 esap b.t. Nusqası 12049 dana. Buyırtpa № 310

«Bilim» baspası. 230103. Nókis qalası, Qaraqalpaqstan kóshesi, 9.

Ózbekstan Baspasóz hám xabar agentliginiń G‘afur G‘ulom baspa
poligrafiyalıq dóretiwshilik úyinde basıp shıǵarıldı. 100128. Tashkent.
Labzek kóshesi, 86.

www.gglit.uz. **E-mail:info@gglit.uz**

Ijaraǵa berilgen sabaqlıqtıń jaǵdayın kórsetetuǵın keste

№	Oqıwshınıń atı familiyası	Oqıw jılı	Sabaqlıqtıń alıńan- daǵı jaǵdayı	Klass basshı- sınıń qolı	Sabaq- lıqtıń tap- sırılǵan- daǵı jaǵdayı	Klass basshı- sınıń qolı
1						
2						
3						
4						
5						
6						

Sabaqlıq oqıw jılı aqırında qaytarıp

alıńanda joqarıdaǵı keste klass basshısı tárepinen tómendegi bahalaw ólshemlerine tiykarlanıp toltırıladı

Jańa	Sabaqlıqtıń birinshi ret paydalanıwǵa berilgendegi jaǵdayı
Jaqsı	Muqabası pútin, sabaqlıqtıń tiykarǵı bóliminen ajralmaǵan. Barlıq betleri bar. Jırtılmaǵan, bet-leri almastırılmaǵan, betlerinde jazıw hám sıziqlar joq.
Qanaatlandırarlı	Muqaba jelingen, birqansha sızilip shetleri qayırılǵan, sabaqlıqtıń tiykarǵı bóliminen alınıp qalıw jaǵdayı bar, paydalanıwshı tárepinen qanaatlanarlı qálpine keltirilgen. Alınǵan betleri qayta jelimlengen, ayırım betlerine sızilǵan.
Qanaatlanarsız	Muqabaǵa sızilǵan, jırtılǵan, tiykarǵı bólimnen ajralǵan yamasa pútkilley joq, qanaatlanarsız remontlanǵan. Betleri jırtılǵan, betleri tolıq emes, sızip, boyap taslanǵan. Sabaqlıqtı qayta tiklew múmkin emes.